

Naturvårdsenheten
Markus Fredriksson
0155-26 40 00

Datum

2008-10-20

Dnr

511-11212-2006

Skötselplan för Svartsjömyrens naturreservat

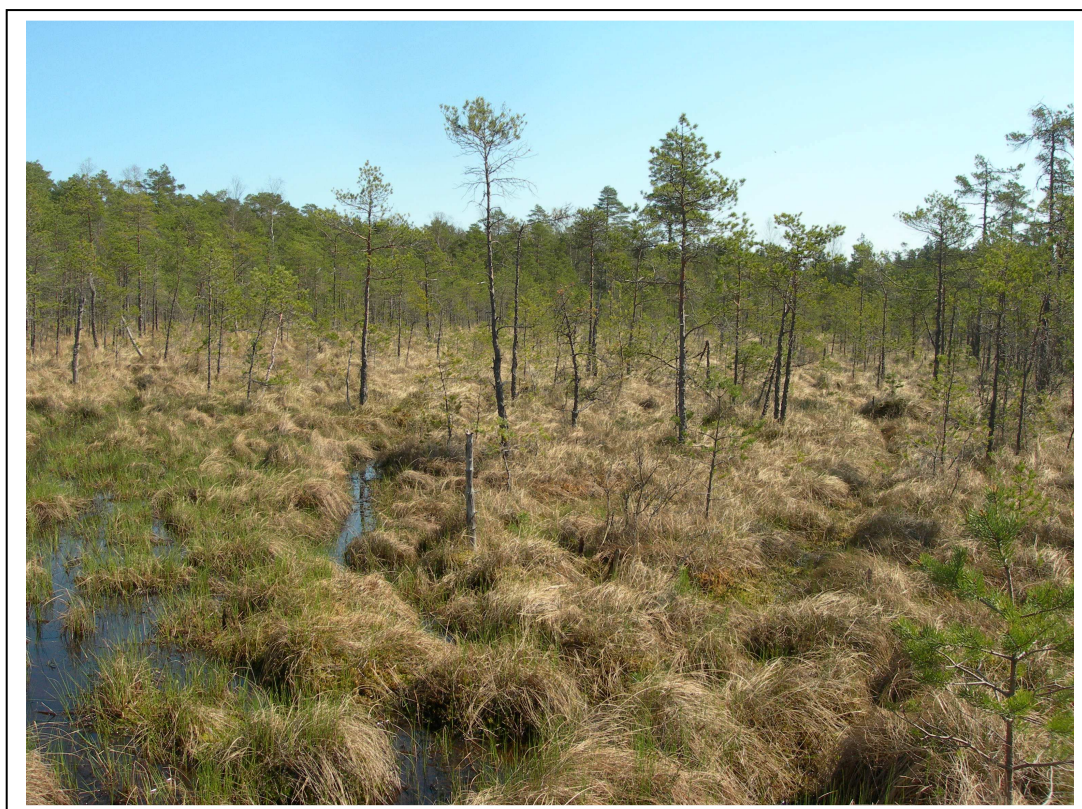

Foto: Länsstyrelsen

Postadress
611 86 NYKÖPING

Besöksadress
Stora torget 13

Telefon
0155 26 40 00 växel

Telefax
0155 - 26 46 80

E-post
lansstyrelsen @d.lst.se

Organisationsnr
202100-2262

Postgiro
35174-2

Bankgiro
5051-8653

Internet
www.d.lst.se

Innehållsförteckning

<i>BESKRIVNING AV RESERVATET</i>	3
1. Syfte med reservatet	3
2. Uppgifter om reservatet	3
3. Naturgeografiska förhållanden	4
4. Historisk och nuvarande markanvändning	4
5. Biologiska värden	4
6. Kulturhistoriska värden	6
<i>PLAN FÖR RESERVATETS SKÖTSEL</i>	6
1. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	6
2. Friluftsliv	8
3. Uppföljning	9
4. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	9
5. Skötselplanekarta	10
6. Källförteckning	11

BESKRIVNING AV RESERVATET

1. Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara en för trakten karaktäristisk myr- och mossmarksmosaik med arter och strukturer knutna till öppen myr och trädbevuxen tallmosse.
- bevara och utveckla ett område som ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden, och som innehåller livsmiljöerna Öppen myr, Skogbevuxen myr och Öppen tjärn.

2. Uppgifter om reservatet

Objektnummer	04-02-127
Län	Södermanland
Kommun	Strängnäs
Socken	Länna
ID-punkt	x = 6567487, y = 1562296 (RT 90 2,5 gon V)
Areal	21,4 ha, varav land 21,1 ha
Natura 2000-område	Svartsjömyren (SE0220223)
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalslandskap
Kulturgeografisk region	Mälarmården
Uppskattade arealer av olika naturtyper i reservatet:	
- Skogsmark	ca 13,5 ha, varav allt produktiv
Tallmosse	ca 5,2 ha
Barrblandskog	ca 3,4 ha
Granskog	ca 2,4 ha
Tallskog	ca 1,2 ha
Lövblandad barrskog	ca 0,6 ha
- Myr	ca 8,4 ha
- Sötvatten	ca 0,2 ha
- TOTALT	ca 21,4 ha
Rapporterade Natura 2000-naturtyper (*) och arter enligt EU:s art- och habitatdirektiv:	

Datum

Dnr

2008-10-20

511-11212-2006

- Öppna, svagt välvda mossar,
fattiga och intermediära kärr
och gungflyn (7140) 7,0 ha
- Skogsbevuxen myr (91D0) 7,0 ha
- Dystrofa sjöar och småvatten
(3160) 1,0

*) Arealuppgifterna för de rapporterade
Natura 2000-naturtyperna är preliminära och
kan komma att ändras efter genomförd
basinventering.

Prioriterade bevarandevärden

- Naturtyper Öppen myr, skogsbevuxen myr, tjärn
- Växt- och djursamhällen Myrvegetation

3. Naturgeografiska förhållanden

Svartsjömyren utgörs av en mosse som ligger på ca 55 m över havet. Topografin i området är tämligen flack med höjdskillnader på som mest 10 m. Moränmarker omger myren på alla sidor utom i väster där ett lerområde bildar gräns mot myren. Området ligger högt upp i ett mindre delavrinningsområde, vilket innebär att tillrinningen till myren är liten.

4. Historisk och nuvarande markanvändning

Myrområdet ingår i Åkers häradsallmänning som tidigare benämndes Biarhällsmon. En allmänning nyttjades av häradsborna för bland annat bränsle, bete, vinterfoder genom slåtter av myrar och kärr m.m. Till häradsbor räknades de som ägde jord- från småbönder till stormän. På 1820-talet fick Åkers krutbruk nyttjanderätt på Biarhällsmons häradsallmänning så länge bruket tillverkade krut. En laga skifteskarta från år 1837 för häradsallmänningen Biarhällsmon visar att Svartsjömyren och området kring den utnyttjades för slåtter av hemman hörande till Åkers krutbruk och häradsallmänningen. En skatteläggningskarta från år 1839 visar ängsmark vid Svartsjömyren. Den senare häradsekonomiskakartan från 1920 visar endast ängsmark vid kantzonen runt själva tjärnen Svartsjön. Hävden på den större delen av myren släpptes sannolikt någon gång vid förra sekelskiftet, vilket även stämmer överens med medelåldern på de flesta av områdets skogsbestånd, som är ca 100 år.

5. Biologiska värden

Svartsjömyrens naturreservat är ett våtmarksområde bestående av en liten sjö, Svartsjön, med omgivande kärr- och mossmarker. Ungefär hälften av markytan är skogbevuxen medan den andra hälften är ett öppet myrkomplex. Den skogbevuxna delen utgörs av två separata skvattram-tallmossar, där den ena omger Svartsjön och den andra ligger i reservatets nordöstra hörn. I områdets centrala del ligger en mer eller mindre öppen myrmark. Reservatet omges av skogsmark som på flera håll är påverkad av skogsbruk, men själva myren och dess närområde

Datum

Dnr

2008-10-20

511-11212-2006

andas orördhet. Området har en artrik vegetation med vitmossor och ett antal typiska myrväxter som myggbloomster, kärrspira, kallgräs, vitag och rundsileshår.

Själva Svartsjön är en dystrof tjärn med brunfärgat vatten. Det omgivande gungflyt är av starrvitmossetyp där rufsvitmossa dominerar. Vitag, dystarr, kallgräs och rundsileshår finns i fältskiktet. Den öppna vattenspegeln utgör ett vackert inslag och vit näckros och gäddnate finns spridda över ytan.

Skvatram-tallmossarna är ca 150 år och har kraftigt utvecklade fältskikt med skvatram. Den västra upplevs som mer grovvuxen med ett mer jämnt krontak och träd av likartade dimensioner. Här och var står enstaka torrakor men i övrigt saknas död ved. Den östra tallmossen har större variation på trädens diameter och krontäckningen samt har en något högre andel död ved.

Det öppna myrkomplexet består i den sydöstra del av ett flaskstarr-kärr med mycket sjöfräken och trådstarr. Centralt finns ett sankare parti med mycket kallgräs och närmare tallmossen i väst övergår myren i en något rikare typ med förekomst av arter som kärrspira, hirsstarr och kärrviol. Dessa delar är under igenväxning och är i behov av skötsel inom en snar framtid för att inte tappa sin öppna karaktär och för att arterna knutna till den öppna miljön inte ska trängas undan helt.

Kantzonerna runt hela myren och består av barrblandskog på fastmark eller på fuktig-frisk mark. Skogen i den södra kanten uppvisar fin naturskogskaraktär med gamla tallar och granar samt en del död ved. Svartsjömyren är beläget inom värdestrakt "Mälarmården" i den regionala skogsstrategin. Skogarna i värdestrakten utgörs främst av talldominerade barrskogar i en mosaik av skog/berg/myr och sjöar. I värdestrakten är tallskog den mest prioriterade naturtypen men även barrsumpskog är prioriterad. Reservatet är i första hand ett myrojekt av hög klass men innehåller även skog med höga naturvärden som till stor del utgörs av prioriterade skogstyper representativt för värdestrakten.

Svartsjömyren är belägen högt upp i ett mindre delavrinningsområde där vattendelaren är belägen endast någon km norr om myren. Detta innebär att tillrinningen till myren är liten och därmed ökar känsligheten för dränerande ingrepp. Diket utmed områdets vänstra kant har påverkat områdets hydrologi och påskyndat den igenväxning som kan ses.

Flora och fauna

Området har med sin fina flora och känsla av orördhet höga naturkvalitéer. Kantzonerna och holmarna har med sitt inslag av äldre träd även naturskogsvärden, och området är relativt lättillgängligt för besökare.

De arter som är funna är knutna i området är främst knutna till öppna myrar samt till lite rikare markförhållanden. Orkidéen myggbloomster noterades vid länets våtmarkinventering 1993. Insektslivet är inte närmare undersökt.

Tabell 1. T= typisk art för någon av de uppräknade naturtyperna enligt Natura 2000-klassificeringen (art- och naturtyps vägledningen). (S) = signalart enligt Skogsstyrelsens Nyckelbiotopinventering.

Datum

Dnr

2008-10-20

511-11212-2006

Svenskt namn	Latinskt namn	Rödlistad/ signalart	Notering (förekomst, lokal m m)
Kallgräs	<i>Scheuchzeria palustris</i>	T	
Kärrespira	<i>Pedicularis palustris</i>	T	
Kärviol	<i>Viola palustris</i>	T	
Nålstarr	<i>Carex dioica</i>	T	
Myggblomster	<i>Hammarbya paludosa</i>	T	Enstaka ex
Småsileshår	<i>Drosera intermedia</i>	T	
Stjärnstarr	<i>Carex echinata</i>	T	
Strängstarr	<i>Carex chordorriza</i>	T	
Taggstarr	<i>Carex pauciflora</i>	T	
Vattenklöver	<i>Menyanthes trifoliata</i>	T	
Vitag	<i>Rhynchospora alba</i>	T	
Ängsull	<i>Eriophorum angustifolium</i>	T	
Uddvitmossa	<i>Sphangnum fallax</i>	T	
Liten spiklav	<i>Calicium parvum</i>	S	Enstaka-sparsam
Kortskaftad ärgspik	<i>Microcalicium ahlneri</i>	S	Tämligen allmän
Knipa	<i>Bucephala clangula</i>	T	
Trana	<i>Grus grus</i>	T	

6. Kulturhistoriska värden

Myrslätter har bedrivits i området i olika regi, senaste dokumentationen är från häradskartan från 1920-talet där området närmast Svartsjön betecknades som slättermark.

PLAN FÖR RESERVATETS SKÖTSEL

1. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Skötseln i området ska anpassas till den naturliga successionen som råder på en myr, med övergång från öppen vattenyta, myrvegetation till att slutligen bli helt skogbevuxen. De skötselåtgärder som föreslås ska inte vara ett försök att hejda förloppet utan främst handla om att bromsa upp dess hastighet. Den naturliga successionen har snabbats på genom dikningar i områdets närhet och målet är att hålla tillbaka igenväxningen inom överskådlig tid.

För mer detaljerad information om skötselmålen för respektive naturtyp hänvisar till bevarandeplanen för Svartsjömyrens Natura 2000-område.

Reservatet är indelat i 4 skötselområden, se skötselplanekartan. Skötselområdena är:

- 1: Tjärn med gungfly
- 2: Öppen myr
- 3: Skogbevuxen myr
- 4: Kantzon med barrblandskog

Datum

Dnr

2008-10-20

511-11212-2006

Skötselområde 1: Tjärn med gungfly (totalt ca 0,5 ha)*Beskrivning*

Tjärnen i väster med omgivande gungfly som i sin helhet utgör Natura 2000-naturtypen Dystrofa sjöar och småvatten. Den omgivande öppna marken slåttrades till början på 1900-talet.

Bevarandemål

- Arealen dystrof sjö ska vara minst 0,5 ha.
- Vattnets kemiska egenskaper vad gäller näring och pH ska inte försämrats från dagens nivåer.
- Gungflyvegetationen runt sjön skall vara fri från högvuxen vegetation.
- Minst ett knippar skall årligen kunna använda området för sin häckning.

Skötselåtgärder

Vid behov ta bort högvuxen vegetation från gungflyn.

Skötselområde 2: Öppen myr (totalt ca 4,8 ha)*Beskrivning*

De delar av området som är öppna eller där igenväxningen kommit lite längre men som fortfarande har kvar sin öppna karaktär. Dessa delar finns främst i reservatets sydöstra hörn samt i den centrala delen. Genom att hålla efter uppväxande ungtallar kan den igenväxning som kommit kraftigt bromsas upp och området kan behålla en del av sin öppna karaktär.

Bevarandemål

- Arealen av naturtypen skall vara minst 4,8 ha.
- Träskiktets täckningsgrad skall på de öppna delarna vara <10% och på de mer slutna delarna <25%
- Typiska arter som sträng-/ nål-/ taggstarr, kärrspira, vitag och kallgräs förekommer i minst 40 % av de provytor där arterna har sin huvudutbredning.

Skötselåtgärder

Röja bort stor del av ungtallarna på de delar som har kvar sin öppna karaktär.

Med vissa intervall hålla efter uppväxande ungtallar.

Skötselområde 3: Skogbevuxen myr (totalt ca 5,7 ha)*Beskrivning*

Utgörs av två separata delar där den ena omger tjärnen och den andra ligger i områdets östra hörn. Båda består av äldre tall med ett tätt fältskikt av skvattram. I anslutning till dessa delar finns partier med yngre, klena tallar där karaktären av öppen myr till stor del försvunnit och som ska få utvecklas mot skogbevuxen myr. Generellt för hela detta skötselområde är att mängden död ved är låg.

Datum

Dnr

2008-10-20

511-11212-2006

Bevarandemål

- Arealen "Skogbevuxen myr" skall vara 5,7 ha.
- Området skall i framtiden ha ett rikt bestånd av död ved, dvs torrakor, vindfällen, lågor, grenar, kvistar och stubbrester. Relationen död/levande ved skall vara minst 1/10.
- Minst två av de typiska kärleväxterarna t. ex. kärrspira och ängsull skall förekomma i minst 40 % av provytorna.
- Minst en av de typiska mossarterna ska förekomma i minst 60 % av provytorna.

Skötselåtgärder

Åtgärder för att öka mängden död ved, ex genom ringbarkning.

Skötselområde 4: Kantzon med barrblandskog (totalt ca 10,4 ha)*Beskrivning*

Kantzonerna runt hela myren, vilka består av barrblandskog på fastmark eller på fuktig-frisk mark. Skogen i den södra kanten uppvisar fin naturskogskaraktär med gamla tallar och granar samt en del död ved. Den del som går utmed tjärnens västra kant är en 75-årig granskog på tidigare myrmark, vilken genom dikespåverkan övergått till en fuktig-frisk mark. Den norra och östra kanten bildar en smal skyddszon mot myren med tämligen trivial skog.

Bevarandemål

Bör ej tillåtas expandera så att den påverkar naturtyperna på myren.

Skötselåtgärder

Till stor del fri utveckling, vid behov öka mängden död ved samt ta bort träd som expanderar in och kan påverka myren.

2. Friluftsliv*Beskrivning*

Svartsjömyrens naturreservat har ett visst värde för friluftslivet med sin för trakten karaktäristiska myr- och mossmarksmosaik och sin känsla av orördhet, vilken förstärks av Svartsjön med sitt svarta vatten. Området är relativt lättillgängligt för besökare, som får gå in till fots. Någon särskild P-plats för besökare eller markerad stig är inte planerad för området.

Bevarandemål

Informationstavla skall finnas där skogsvägen går fram till reservatet i nordost.

Skötselåtgärder

Uppsättning och underhåll av informationstavla.

3. Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 5:e år för:

- Informationsskyltar

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 12:e år för:

- Typiska arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 24:e år för:

- Utbredning av naturtyper
- Strukturer

Uppföljning av skötselåtgärder

Entreprenörer ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts.

4. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet	Finansiering
Röja bort ungtallar	2012, därefter var 15:e-20:e år	Skötselområde 2	1	Skötselanslag
Hålla efter högvuxen vegetation	Var 15:e-20:e år	Skötselområde 1	1	Skötselanslag
Öka mängden död ved	2012	Skötselområde 3	2	Skötselanslag
Hålla efter expansion av kantzon	Vid behov	Skötselområde 4	2	Skötselanslag
Informationsskylt	2009	Friluftsliv	1	Skötselanslag
Gränsmarkeringar	2009	Friluftsliv	1	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	Samtliga områden	1	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	Skylt vart 5:e år. Övriga mål vart 12:e år, respektive vart 12:e år.	Samtliga områden	1	Anslag för uppföljning

Datum

2008-10-20

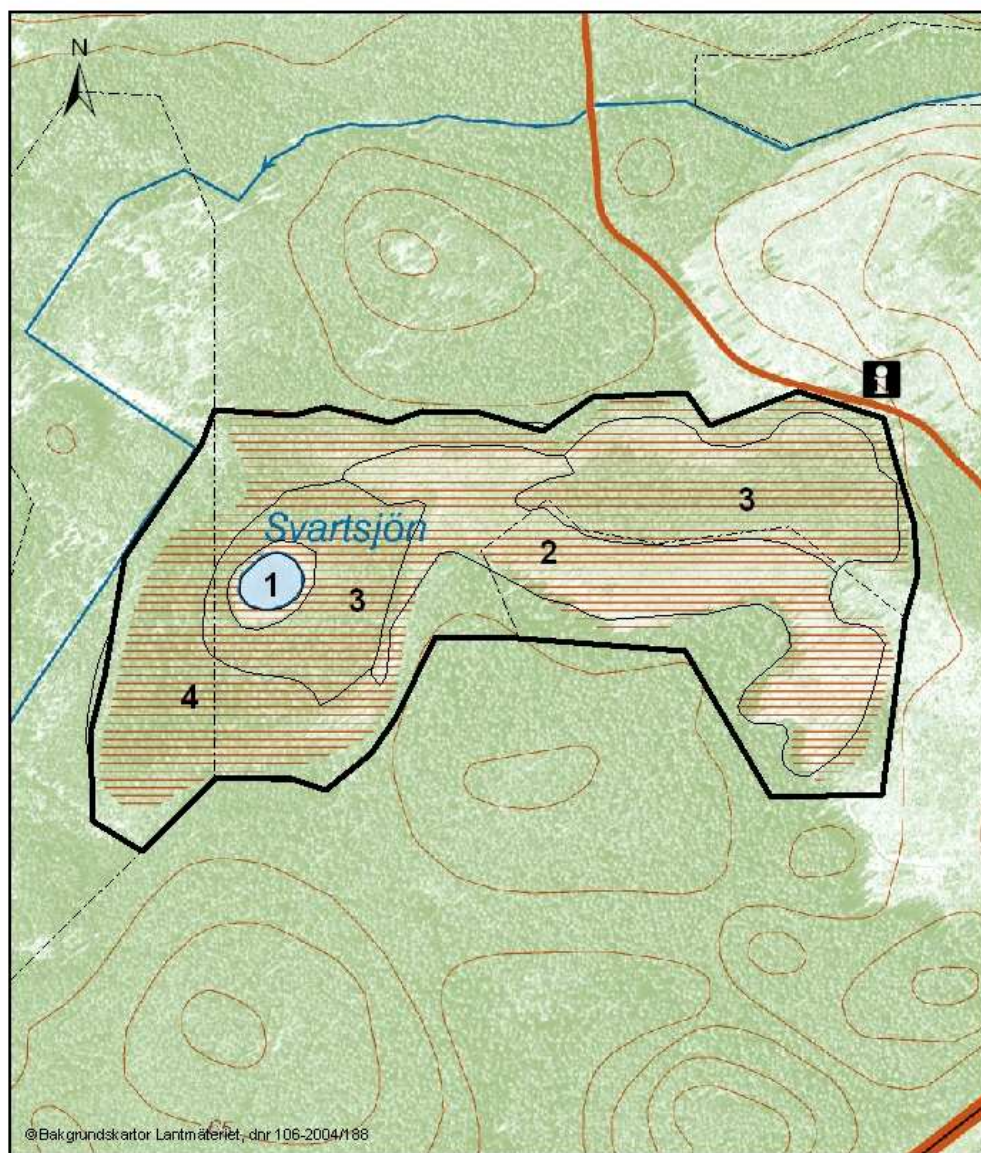
Dnr

511-11212-2006

5. Skötselplanekarta

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Skötselplanekarta

Svartsjömyrens naturreservat
Skötselområden

Skala: 1:5 000

- 1 Tjörn med gungfly
- 2 Öppen myr
- 3 Skogbevuxen myr
- 4 Kantzon med barrblandskog

Informationstavla

0 125 250 Meter

Datum

Dnr

2008-10-20

511-11212-2006

6. Källförteckning

Ekonomiska kartan över Sverige. Kartlagd år 1956. Kartblad 10732.

Häradskarta. Kartlagd åren 1920. Länna socken.

Lantmäterimyndigheten Södermanlands län, 2008. *Fastighetsutredning Svartsjömyrens naturreservat*.

Lantmäteriverket. Länna socken. *Lagaskifteskarta*. År 1837.

Lantmäteriverket. Länna socken. *Skatteläggningskarta*. År 1839.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. *Bevarandeplan för Svartsjömyren, Strängnäs kommun*. SE0220223.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. *Sörmlands natur, Naturvårdsplan*. Objekt nr 86-89 (klass 3). 1991.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. *Våtmarksinventeringen*. Objekt nr D10H3CO3, klass 1. 1993.

Naturvårdsverket. 2005. *Art- och naturtypsvägledning för Natura 2000*.

Nordiska ministerrådet. *Naturgeografisk regionindelning av Norden*. NU-serien B 1977:34.

Rydberg, H. 2001. *Natura 2000 inventering- Kärlväxter*. (opublicerad)

Skogsstyrelsen. *Nyckelbiotopsinventeringen*. Objektnr: 10H3c02.

Skogsstyrelsen. *Sumpskogsinventeringen*. Objektnr: 10H3c13.

Sveriges Geologiska undersökning. *Jordartskartan*. Digital utgåva. 1986.

Sveriges Geologiska undersökning. *Berggrundskartan*. Ser. Af. Tryckt 1985.